

1. ČÁST

PŘEDMLUVA (S. Trojan)	15
ÚVOD – STRUČNÁ HISTORIE OBORU (S. Trojan, E. Trávníčková)	17
1. FYZIOLOGICKÉ PRINCIPY (S. Trojan)	27
Funkční uspořádání lidského těla	27
Buňka jako živá jednotka těla	28
Buněčné jádro	30
Buněčné organely	32
Buněčné membrány	36
Tělní tekutiny	43
Pohyb vody a látek mezi základními oddíly tělesných tekutin	50
Homeostáza	54
Molekulární mechanismy v řízení buněčných funkcí; genetická regulace	54
2. FYZIOLOGIE KRVE (E. Trávníčková)	65
Funkce krve	65
Obecné vlastnosti krve	66
Krevní plazma	67
Objem a složení plazmy	67
Anorganické látky v krevní plazmě	67
Bílkoviny krevní plazmy	70
Ostatní organické součásti	73
Krev jako nárazníkový systém	74
Nárazníkové systémy krve	75
Červené krvinky	76
Membrána červených krvinek	79
Metabolismus erytrocytů	82
Hemolýza	83
Hemoglobin	84
Tvorba krevních elementů	88
Krvetvorné kmenové buňky	89
Krvetvorba v kostní dřeni	92
Uvolňování krvinek z kostní dřene	92
Tvorba a zánik červených krvinek	93
Morfologie erythropoezy	93
Syntéza hemoglobinu v erytroidních buňkách	94
Zánik červených krvinek a hemoglobinu	95

Ontogeneze erytropoezy	96
Faktory nezbytné pro erytropoezu	98
Substráty pro erytropoezu	99
Látky ovlivňující erytropoezu	102
Řízení erytropoezy	104
Erythropoetin	104
Úloha centrálního nervstva v regulaci erytropoezy	105
Ostatní hormonální vlivy na erytropoezu	106
Sedimentace erytrocytů	106
<u>Bílé krvinky</u>	107
Množství leukocytů	108
Ontogeneze leukopoezy	109
Granulocyty	111
Eozinofilní granulocyty	115
Bazofilní granulocyty	115
Monocyty	115
Lymfocyty	117
Řízení leukopoezy	118
<u>Krevní destičky</u>	119
Počet destiček a jeho změny	122
Vznik trombocytů	122
Funkce destiček	123
Hemostáza	123
Reakce cév	124
Činnost krevních destiček	124
Srážení krve	129
Slezina	143
Funkční morfologie sleziny	143
Funkce sleziny	144
Skupinové antigeny	146
Erytrocytární skupinové antigeny	148
Skupinové antigeny trombocytů a granulocytů	152
HLA systém	153
3. FYZIOLOGIE SYSTÉMU IMUNITY (C. John)	157
Nespecifické imunitní mechanismy	158
Fagocytóza	158
Komplementový systém jako nástroj nespecifické imunity	162
Zánět jako obranný mechanismus	163
Specifické imunitní mechanismy	164
Lymfoidní tkáň	164
Rozpoznávání antigenů	168
Buněčné interakce v imunitní odpovědi	169
Tvorba protilátek	170
Regulační mechanismy specifické imunitní odpovědi	174
4. FYZIOLOGIE DÝCHÁNÍ (Z. Tomori, I. Ivančo)	179
Funkční význam dýchacího systému	179
Mechanika dýchání	180
Funkce dýchacích svalů	181
Inspirium a expirium	183

Funkční význam hladkých svalů dýchacích cest	183
Význam elasticity hrudníku a plic pro ventilaci	184
Objemy a kapacity plic	191
Ventilace plic	194
Distribuce vzduchu v plicích	194
Výměna plynů	195
Vlastnosti plynů	195
Místa a mechanismy transportu dýchacích plynů	196
Výměna plynů mezi vnějším prostředím a plícemi	197
Transport dýchacích plynů mezi plícemi a tkánivý	209
Výměna plynů ve tkáních	215
Regulace dýchání	217
Nervové mechanismy mozkového kmene	218
Chemické detekční mechanismy	220
Reflexní mechanismy	223
Suprapontinní mechanismy	224
Adaptace dýchání na změněné podmínky	225
Hypoxie	225
Hyperoxie a hyperbarie	228
Vliv zvýšeného tlaku vzduchu	229
Umělá ventilace	230
Dýchání u plodu a novorozence	231
Nerespirační funkce dýchacího ústrojí	232
Ochranné mechanismy	232
Očišťovací mechanismy dýchacího ústrojí	233
Metabolické funkce plic	235
Fonační funkce dýchacího systému	235
Další přídatné funkce dýchacího systému	236
5. FYZIOLOGIE OBĚHU KRVE A LYMFY	237
Fyziologie srdce (J. Peňáz, B. Brozman)	238
Úvod	238
Vznik a vedení srdečního vzruchu	241
Srdeční stah a jeho energetika	249
Čerpací funkce srdce	255
Zevní projevy a vyšetřování činnosti srdce	259
Řízení srdeční činnosti	277
Krevní oběh (I. Ivančo)	284
Proudění krve v cévách z hlediska fyzikálních zákonitostí	287
Charakteristika hemodynamiky v cévním systému s vysokým tlakem	294
Charakteristika hemodynamiky v cévním systému s nízkým tlakem	298
Specifické zvláštnosti kapilární hemodynamiky v některých orgánech	303
Charakteristika hemodynamiky ve venózním řečišti	304
Funkčně morfologické zvláštnosti krevního oběhu v plicích, mozku a srdci	306
Regulace objemu krve a krevního tlaku	314
6. FYZIOLOGIE TRÁVENÍ A VSTŘEBÁVÁNÍ (J. Šimek)	323
Úvod	323
Nervová regulace	323
Pohybová aktivita	325

Humorální regulace	326
Trávicí šťávy, hlen	332
Dutina ústní	333
Polykání a funkce jícnu	336
Žaludek	337
Zvracení	347
Pankreas	348
Žluč	351
Tenké střevo	354
Šťáva tenkého střeva	358
Tlusté střevo	359
Vstřebávání	364
Úvod	364
Sacharidy	366
Bílkoviny	367
Tuky	370
Vstřebávání vitamínů, minerálů a vody	372
7. PŘEMĚNA LÁTEK A ENERGIE (J. Mourek)	375
Přeměna energie	375
Termodynamické věty	375
Energetický ekvivalent	376
Energetická bilance	379
Spalné teplo	379
Měření energetické přeměny	380
Nepřímá kalorimetrie	380
Přímá kalorimetrie	381
Respirační kvocient (R)	383
Osud energie v těle	383
Aktivní transport	383
Proteosyntéza	385
Teplo	385
Svalová kontrakce	385
Elektrogeneze	385
Přeměna látek	386
Sacharidy	387
Glykogen	388
Glukóza	389
Regulace	391
Kyselina mléčná	394
Pentózový shunt	396
Glukóza v moči	396
Lipidy	396
Trávení lipidů	397
Kompartemizace lipidů	398
Hnědý tuk	398
Tuky v plazmě a v lymfě	398
Steroidní látky	402
Strukturní tuk	402
Zásobní tuk	404
Prostaglandiny	405
Regulace	406

Proteiny	409
Aminokyseliny	409
Řízení metabolismu proteinů	412
Principy metabolické regulace.	415
8. FYZIOLOGIE JATER (J. Šimek)	417
Aktuální morfologicko-funkční představy.	417
Jaterní cévní systém	420
Metabolické a další funkce jater	422
Regenerační schopnost jater	424
9. FYZIOLOGIE SPRÁVNÉ VÝŽIVY (J. Mourek)	427
Problematika správné výživy	427
Příjem potravin a tekutin	428
Řízení příjmu potravy	428
Řízení příjmu tekutin	430
Úloha potravy a její složky	430
Sacharidy	431
Lipidy	433
Proteiny	434
Vitamíny	438
Minerály a stopové prvky	441
Hladovění	445
Obezita	446
Dietetika	448
Fyziologie mineralizovaných tkání	448
10. FYZIOLOGIE VÝMĚNY TEPLA A FYZIOLOGIE KŮŽE (L. Novák).	457
Produkce tepla a teplota organismu	457
Teplota lidského těla	458
Základní mechanizmy udržování tělesné teploty	460
Metabolická termoregulace	461
Transport tepla uvnitř organismu	461
Výdej tepla do prostředí	463
Kvantitativní vztahy mezi teplotou organismu a jeho tepelnou bilancí.	464
Suchý a mokrý výdej metabolického tepla	466
Charakteristiky mikroklimatu	468
Měření chladicího výkonu prostředí	468
Řízení tělesné teploty (termoregulace)	469
Produkce tepla a teplota jádra při různé teplotě prostředí	469
Řízení tělesné teploty u novorozenců	472
Nervové řízení termoregulačních pochodů	473
Přímé účinky teploty na regulační děje	474
Vzájemné vztahy prvků řízení teploty těla	475
Horečka	478
Fyziologie kůže	479
Základní údaje.	480
Funkce kůže	480
Ontogeneze kůže	488
Teplota kůže a její zbarvení, dermografismus.	489

11. FYZIOLOGIE VYLUČOVÁNÍ (E. Trávníčková)	491
Úvod	491
Fyziologie ledvin	491
Přehled stavby a funkce ledvin	492
Funkční morfologie ledvin	497
Inervace ledvin	503
Krevní zásobení ledvin	503
Glomerulární filtrace	507
Clearance	513
Činnost tubulů	516
Transport iontů a vody	520
Transport organických látek	528
Procesy v dření ledvin a konečná úprava moči	534
Úloha ledvin při homeostáze vnitřního prostředí	544
Funkce ledvin v udržování acidobazické rovnováhy	555
Vývodné cesty močové	560
Struktura a funkce vývodných cest močových	560

2. ČÁST

12. FYZIOLOGIE ŽLÁZ S VNITŘNÍ SEKRECÍ (V. Schreiber)	567
Část obecná	567
Definice	567
Obecné molekulární charakteristiky hormonů	572
Obecné účinky hormonů a jejich mechanismus	573
Umělá analoga hormonů, antihormony a inhibitory sekrece	575
Základní mechanismy endokrinních regulací	576
Stanovení hormonů	578
Obecné mechanismy endokrinních poruch	582
Obecné projevy endokrinních poruch	582
Štítná žláza	583
Funkční morfologie štítné žlázy	583
Biosyntéza hormonů štítné žlázy	583
Regulace funkce štítné žlázy	586
Účinky hormonů štítné žlázy	587
Poruchy funkce štítné žlázy	588
Příštítná tělíska	589
Funkční morfologie příštítných tělísek	589
Biosyntéza PTH	589
Regulace funkce příštítných tělísek	590
Účinky PTH	590
Poruchy funkce příštítných tělísek	591
Dřeň nadledvin	592
Funkční morfologie dřeně nadledvin	593
Biosyntéza hormonů dřeně nadledvin	593
Regulace funkce dřeně nadledvin	595
Účinky hormonů dřeně nadledvin	595
Poruchy dřeně nadledvin	596
Kůra nadledvin	597
Funkční morfologie kůry nadledvin	597
Biosyntéza hormonů kůry nadledvin	598
Regulace funkce kůry nadledvin	600

Účinky hormonů kůry nadledvin	602
Poruchy funkce kůry nadledvin	605
Endokrinní pankreas	607
Funkční morfologie endokrinního pankreatu	607
Biosyntéza hormonů pankreatu	608
Regulace funkce endokrinního pankreatu	608
Účinky inzulínu a glukagonu	609
Poruchy sekrece endokrinního pankreatu	611
Adenohypofýza	613
Funkční morfologie adenohypofýzy	613
Biosyntéza hormonů adenohypofýzy	614
Regulace funkce adenohypofýzy	615
Účinky hormonů adenohypofýzy	616
Poruchy funkce adenohypofýzy	617
Neurohypofýza	618
Funkční morfologie neurohypofýzy	618
Biosyntéza hormonů neurohypofýzy	618
Regulace funkce neurohypofýzy	618
Účinky neurohypofyzárních hormonů	620
Poruchy funkce neurohypofýzy	621
Ostatní hormony	621
Epifýza	621
Thymus	621
Mozek	622
Ledviny	623
Játra	623
Srdce	624
Hormony trávicího ústrojí	624
Prostaglandiny	624
Plazmatické růstové faktory	625
13. FYZIOLOGIE ROZMNOŽOVÁNÍ A TĚHOTENSTVÍ (V. Schreiber)	627
Pohlavní diferenciaci a vývoj jedince	627
Chromosomové určení pohlaví	627
Pohlavní diferenciaci	628
Postnatální pohlavní vývoj	628
Pohlavní funkce muže	629
Endokrinní funkce varlat	631
Pohlavní funkce ženy	633
Endokrinní funkce ovarií	634
Těhotenství	637
Oplození	637
Nidace, vznik placenty	638
Endokrinní funkce placenty	639
Porod	640
Šestinedělí a laktace	641
14. OBECNÁ NEUROFYZIOLOGIE (S. Trojan)	643
Stavba nervové soustavy	643
Neuron	643
Glije	649
Kapiláry v nervové tkáni	651

Ontogenetická poznámka	652
Reflex	652
Podnět (Stimulus)	655
Podráždění (Excitace)	656
Vzruch (Impuls)	659
Elektrické projevy vzruchu	660
Chemické a tepelné projevy vzruchu	665
Vedení vzruchu	666
Změny dráždivosti vyvolané vzruchem	668
Elektrotonus	668
Útlum (Inhibice)	670
Periferní útlum	671
Centrální útlum	671
Periferní nerv	672
Chronaxie	674
Degenerace a regenerace nervu	675
Spojení mezi elementy nervové tkáně	676
Synapse	676
Chemická synapse	677
Elektrická synapse	690
Vztahy mezi neurony	690
Presynaptická inhibice	694
Receptorový potenciál	695
Metabolismus nervové tkáně	697
Intenzita metabolismu	697
Kvalitativní zvláštnosti metabolismu	698
Cerebrospinální tekutina	700
Hematoencefalická bariéra	703
15. FYZIOLOGIE SVALSTVA (S. Trojan)	707
Hladké svalstvo	707
Dráždivost útrobního svalu	708
Stožlivost útrobního svalu	708
Elektrická aktivita útrobního svalu	709
Řízení činnosti hladkého svalstva	709
Kosterní svalstvo	710
Anatomie kosterního svalu	710
Biochemické složení kosterního svalu	715
Fyzikální vlastnosti kosterního svalu	715
Fyziologické vlastnosti kosterního svalu	716
Motorická (hybná) jednotka	716
Nervosvalová ploténka	717
Projevy činnosti svalu	719
Svalový tonus	726
Svalová síla a svalová práce	727
Únava kosterního svalu	729
16. FYZIOLOGIE CENTRÁLNÍ NERVOVÉ SOUSTAVY	733
Obecné a speciální funkce CNS (S. Trojan)	733
Fylogenetický vývoj CNS	734
Ontogenetický vývoj CNS	735
Senzorické funkce nervového systému (F. Bátěk)	737

Receptory	737
Somestetický analyzátor	745
Zrak	768
Sluch	787
Statokinetické čidlo	802
Čich a chuť	811
Hluboký smysl svalový	817
Výkonné funkce somatické – fyziologie hybnosti (S. Trojan)	824
Řízení somatických funkcí páteří míchou	826
Řízení somatických funkcí mozkovým kmenem	840
Řízení somatických funkcí mozečkem	852
Řízení somatických funkcí bazálními ganglii	859
Řízení somatických funkcí thalamem	862
Řízení somatických funkcí mozkovou kůrou	863
Funkce hybné soustavy jako celku	875
Výkonné funkce autonomní (J. Vlk)	879
Eferentní část autonomního nervstva	879
Přehled funkcí autonomních ústředí	888
Asociační a integrační funkce centrální nervové soustavy (B. Brozman, Z. Tomori)	895
Základní principy organizace a funkce mozkových struktur	895
Organizace neuronů na jednotlivých úrovních centrální nervové soustavy	898
Zevní projevy mozkové činnosti	919
Vrozené mechanismy asociační a integrační funkce CNS	929
Mechanismy komplexní asociační a integrační činnosti CNS	934
17. FYZIOLOGIE PRÁCE (L. Novák)	963
Hodnocení zátěže organismu	963
Účinnost	964
Výkonnost	964
Komponenty fyzické zátěže a jejich hodnocení	964
Fyzická zátěž dynamické práce	964
Fyzická zátěž statické práce	966
Reakce organismu na fyzickou zátěž	966
Projevy pracovního zatížení v respirační výměně	966
Spotřeba kyslíku při pracovní zátěži	967
Vznik a úhrada kyslíkového dluhu	968
Krevní oběh při dynamické práci a změny ve složení krve	970
Vztahy mezi spotřebou kyslíku a srdeční frekvencí; účinnost svalové práce	971
Výměna tepla při fyzické zátěži	974
Hormonální regulace při fyzické zátěži	974
Funkční změny při statické práci	975
Reakce organismu na nefyzické formy zátěže	976
Psychická zátěž	976
Emocionální zátěž	977
Horní mez pracovní výkonnosti	977
Energetická hotovost svalu	977
Zásobení svalu kyslíkem	978
Výdej tepla	978
Hranice pracovního výkonu	978
Únava a zotavení	979
Fyzická únava	979
Vytváření pracovních přestávek na zotavení	979

Psychická únava	979
Syndrom přetížení	980

18. BIOKYBERNETICKÉ SYSTÉMY ORGANISMU (Z. Wunsch) 981

Systémy a modelování	981

Regulace	991

Regulace a regulovaný systém	992

Základní vlastnosti regulačních systémů	994

Varianty fyziologických regulačních systémů	1001

Regulace a informace	1014

19. DODATEK (S. Trojan) 1021

Přehled fyziologických hodnot	1021